

Till
Justitiedepartementet, 111 52 Stockholm
ju.remissvar@regeringskansliet.se
ju.L5@regeringskansliet.se
Ange diarienummer Ju2025/00311

Alvik 7 maj 2025

Yttrande

Hyra anstaltsplatser utomlands Ds 2025:1

Sveriges kristna råds medlemskyrkor har ett stort engagemang för demokrati och de grundlagsskyddade fri- och rättigheterna. Det bottnar i vår kristna grundsyn att varje människa är skapad till Guds avbild, lika i värde och värdighet.

I Matteusevangeliet 25:35–46 identifierar sig Jesus med dem som hungrar, törstar, är hemlösa, utan kläder, sjuka eller sitter i fängelse och betonar att vad som görs för de mest sårbara, görs för honom. Sveriges kristna råd ser sitt ekumeniska uppdrag att också vara kyrka för häktade och fängslade som ett uppdrag i Kristus efterföljd.

Sveriges kristna råd har i uppdrag från Kriminalvården att samordna och förmedla den andliga vården vid samtliga häkten och anstalter i landet genom Nämnden för andlig vård (NAV). Sveriges Kristna råd har ansvar för rekrytering, utbildning och säkerhetsprövning av NAV-medarbetare.

Vi har granskat betänkandet utifrån kyrkornas långa erfarenhet och kallelse att värna rätten för den frihetsberövade och se till barnets bästa. Barnet har en särställning i kristen tro och barnrättsperspektivet är mycket viktigt för Sveriges kristna råds medlemskyrkor.

Sveriges kristna råds yttrande

Sveriges kristna råd *avstyrker* förslaget om att hyra anstaltsplatser utomlands. Skälen för detta anges nedan.

En annan vision behövs

I arbetet med andlig vård i Kriminalvården märker vi den höga beläggningen och pressade situationen både bland personal och intagna. Vi är medvetna om Kriminalvårdens behov av snabb utbyggnad. Samtidigt saknar vi en vision för att vända trenden. Frihetsberövande kommer med ett högt pris, inte bara för människor som frihetsberövas, utan också för samhället i form av allt högre ekonomiska kostnader. Sveriges kristna råd efterfrågar en långsiktig politisk vision för att minska grov kriminalitet så att färre personer ska behöva frihetsberövas. Även om denna fråga ligger utanför utredningens uppdrag så är det viktigt att här benämna.

Negativa konsekvenser för barn

Även om betänkandet undantar barn under 18 år för placering på anstalt utomlands så riskerar förslaget att få negativa konsekvenser för barn. Det gäller barn vars förälder eller äldre syskon placeras i anstalt utomlands.

Som promemorian konstaterar har Europadomstolen slagit fast att möjligheterna för intagna att upprätthålla kontakt med närstående enligt artikel 8 Europakonventionen är grundläggande när det gäller intagnas rättigheter. Konventionsstaterna är skyldiga att så långt det är möjligt säkerställa de intagnas rätt till familjeliv. Detta innebär också en skyldighet att säkerställa att det finns lämpliga förutsättningar för att ta emot besök av barn, på ett sådant sätt att besökarna utsätts för så lite stress som möjligt.

Promemorian nämner möjligheten att ta hänsyn till om den intagna har minderåriga barn och i möjligaste mån undanta dessa från placering utomlands, men det regleras inte i lagstiftning eller på annat tydligt sätt. Barn över 18 år omfattas inte av familjebegreppet i Europakonventionen artikel 8 om det inte finns ett beroendeförhållande. Det finns därför en risk att barns möjligheter att träffa sin förälder eller äldre syskon påverkas negativt.

Besök från anhöriga försvåras

Även för andra anhöriga försvåras besök. Promemorian konstaterar att beroende på geografi så behöver det inte nödvändigtvis vara dyrare att resa utomlands än inom Sverige. Men för vissa människor är landsgränserna fortfarande kännbara. De som är i migrationsprocess och behövt lämna in sitt pass till svenska myndigheter kan exempelvis inte lämna landet.

För några få personer kan en anstaltsplacering utomlands innebära placering i det egna hemlandet med förenklad möjlighet till kontakt med anhöriga, språkförståelse och så vidare. Sannolikheten för sådana sammanträffanden får dock anses som låg.

Bristande analys av konsekvenser för religionsfrihet och andlig vård

Sveriges kristna råd ser som positivt att rätten att utöva sin religion och arbetet inom NAV finns med i denna promemoria, under punkt 10.4. Kriminalvården har som myndighet en skyldighet att tillgodose alla frihetsberövades möjlighet till religionsutövning. Detta sker genom en upphandling av den andliga vården genom Sveriges kristna råd. De frihetsberövade erbjuds möjlighet att utöva sin religion i gudstjänster, andakter, samtal, fredagsböner eller annan religiös verksamhet som är möjlig utifrån resurser och säkerhet. Tillgång till själavård har även möjlighet att stärka de intagnas existentiella och psykiska hälsa. Teman som skuld, förlåtelse och försoning är ofta centrala.

I förslaget att hyra anstaltsplatser utomlands finns en bristande konsekvensanalys av hur en sådan förändring skulle påverka klienternas religionsfrihet. Utifrån de skrivningar som nu ligger för handen så kan vi inte se att religionsfriheten getts tillräckligt stort utrymme. Det behöver säkerställas att de intagnas rätt till att utöva sin religion inte inskränks. Det står i promemorian att arbetet "så långt det är möjligt bör bedrivas på motsvarande sätt" vid anstalter utomlands, men det är oklart på vilket sätt detta skulle vara möjligt med tanke på de geografiska avstånd och landsgränser som i hög grad påverkar tillgänglighet, tidsåtgång och kostnader.

Det finns en risk att förslaget kommer att försvåra rekrytering och bemanning för NAV. Utredningen öppnar till viss del för möjligheten att tillåta elektronisk kommunikation i högre grad än inom landet. Det skulle möjligen göra personalförsörjningen lättare, under förutsättning att sekretessen kan säkerställas, men konsekvenserna är totalt sett inte klargjorda.

Bristande analys av konsekvenser för förvarstagna

I vissa fall kan en utländsk medborgare som tagits i förvar externplaceras hos Kriminalvården eller Polismyndigheten istället för på Migrationsverkets förvar. Det kan exempelvis vara personer som är uttågerande eller fara för sig själv, i vissa fall på grund av psykisk ohälsa, men också personer som utvisats på grund av brott efter avtjänat straff. Utredningen föreslår att vissa förvarstagna som är placerade hos Kriminalvården ska kunna placerat vid kriminalvårdsanstalt utomlands. Sveriges kristna råd anser att konsekvenserna för förvarstagna vid placering utomlands inte är tillräckligt belysta i utredningen. Det kan finnas särskilda hinder för besök av anhöriga eller närstående för förvarstagna. Därtill kan det bland de förvarstagna finnas personer med särskild utsatthet på grund av psykisk ohälsa eller tidigare trauma.

Bristande analys av konsekvenser för rätten till hälso- och sjukvård

Vi ser också att andra rättigheter som hälso- och sjukvård kompliceras om anstaltsplatser hyrs utomlands, vilket också skrivelser i promemorian bekräftar. Grundläggande vård skulle kunna ges av svensk vårdpersonal på anstalten, men när akuta vårdsituationer uppstår så inträder genast flera komplikationer som också kan försvåra den enskildes rätt till vård – t.ex. om svensk personal kan övervaka svenska interner på ett sjukhus eller hos en tandläkare utomlands med de möjligheter till ingripande som kan krävas. Syn på psykiatrisk behandling och tvångsvård kan skilja sig mellan olika länder. Även om vi har samarbete inom Norden och EU på många områden, så ser jurisdiktionerna olika ut, och i viss mån skiljer sig även tillgång till expertvård.

För Sveriges kristna råd

Sofia Camnerin, generalsekreterare
Handläggare: **Kristina Hellqvist**

Sveriges kristna råd är en kristen paraplyorganisation med 27 medlemskyrkor och 3 observatörer. I dessa ryms bredden av olika kristna traditioner i vårt land. Med grund i kristen tro är kyrkorna i Sverige, liksom runt om i världen, engagerade i frågor som rör människors liv, värdighet och rättigheter.